

בס"ד א' כסלו, התש"ע

בית הדין לממונות, איתמר

תיק מס' 025, תש"ע

שומת נזקי תאונה

פס"ד מנומק

תאריך הגשת התביעה: אור לט' מרחשוון, התש"ע

ע"י התובע: נ.פ.

נגד הנתבע: נ.ל

הרכב בית הדין: הרב נתן חי – אב"ד, הרב עמיחי כנרתי, הרב רועי הכהן זק.

תיאור העובדות בקיצור

בתאריך ב' תמוז התשס"ט, החנה התובע את רכבו בתחום המותר בחניה זמן מה לאחר מכן פגע רכבו של הנתבע ברכבו של התובע בשל חוסר תשומת לב של הנתבע. בעקבות הפגיעה, התעקמה הדלת של המושב שאחרי הנהג ברכבו של התובע, ויצאה מכלל שימוש. הנתבע השאיר לתובע פתק כי הוא פגע ברכבו. משחזר התובע לרכב וגלה את הפגיעה יצר מיד קשר עם הנתבע.

הנתבע יעץ לתובע כי יפנה לחברת הביטוח של התובע ואילו הוא יפנה לחברת הביטוח שלו, על מנת לפצות את התובע. עצה זו של הנתבע הייתה מוטעית (עובדה שהתובע והנתבע כאחד לא היו מודעים לה), מפני שהתובע היה מבוטח בביטוח צד ג' בלבד ולא בביטוח מקיף, וממילא חברת הביטוח שלו אינה מחויבת בטיפול בנזק זה.

התובע פנה לחברת הביטוח שלו, שהורתה לו להעביר את הרכב למוסד ביהוד, שם בדק אותו שמאי מטעמה, ועל-פי חוות דעתו בוצעו הטיפולים ברכב, בסך כולל של 3,927 ₪, ויחד עם עלות חוות דעת השמאי עצמה בסך 520 ₪ שילם התובע בסך הכל 4,447 ₪.

יצוין, כי חברת הביטוח של התובע נהגה שלא כדין, מפני שהנזק שנגרם לתובע לא היה כלול בכיסוי הביטוחי שנתנה לתובע, ולכן לא היתה כל חובה על התובע להשתמש דווקא במוסד ביהוד, הקשור עם חברת הביטוח של התובע. על חברת הביטוח היתה מוטלת חובה לציין עובדה חיונית זו בפני התובע, על מנת לאפשר לו לבחור מוסד כרצונו. עם זאת, חברת הביטוח של התובע הגישה תביעה לחברת הביטוח של הנתבע בשם התובע, לאחר שהרכב תוקן במוסד מטעמה, למרות שלא היתה מחויבת לעשות כן, כאמור לעיל.

חברת הביטוח של התובע דרשה מחברת הביטוח של הנתבע לשלם את מלוא הסכום. אולם, היא סירבה לשלם בטענה שמהתמונות של הרכב שצילם השמאי מטעם חברת הביטוח של התובע נראה כי היה נזק ניכר קודם לדלת שנפגעה, וממילא הנזק בגין התאונה הנוכחית היה רק 1,200 ₪.

הנתבע שהיה לו ביטוח מקיף פנה לחברת הביטוח שלו הודה בפניהם בנזק שגרם לתובע וביקש שישלמו לתובע את הסכום שהוציא בפועל, אך זו סירבה לעשות זאת. יצוין, כי חברת הביטוח של הנתבע פעלה שלא כדין, מפני שהנזק שנגרם לדלת הרכב זקק בהכרח את תיקוני

הפחחות והצבע על מנת להשמיש את הרכב, ואילו ההבדל בשווי בין דלת משומשת לדלת חדשה הוא קטן יחסית (כ- 300 ₪).
הצדדים הסכימו לפנות לבית הדין על מנת להכריע על רמת התשלומים שחייב הנתבע לתובע.

טענות התובע

התובע טוען כי על הנתבע לשלם לו את מלוא הסכום שהוא שילם בפועל, שהרי זו עלות תיקון הנזק למעשה. יתר על כן, יש לזכור כי התובע הפסיד יום עבודה לשם ביצוע הטיפול והיה עליו גם לשלם אגרה בסך 200 ₪ למזכירות ביה"ד לשם הגשת תביעה זו.
לפיכך, תובע התובע כי הנתבע ישלם לו סך של 4,447 ש"ח.

טענות הנתבע

הנתבע טוען כי ייתכן שחוות הדעת של שמאי חברת הביטוח של התובע אכן היתה מוגזמת וכי העלות האמיתית של הנזק היתה קרובה לזו שטענה חברת הביטוח של הנתבע, וממילא עליו לשלם לתובע רק את העלות האמיתית של הנזק, ולא את מלוא הסכום שהוציא בפועל.

הוראת הביניים של בית הדין

בית הדין הורה לנתבע לפנות שוב לחברת הביטוח שלו, עם כל המסמכים שהגיש התובע, בתביעה נחרצת לשלם את מלוא הסכום שהוציא התובע. זאת, על מנת למצות את האפשרות שהיא תפצה את הנתבע ללא צורך בפסק דין בין הצדדים.
הנתבע אכן פנה לחברת הביטוח שלו, אך זו סירבה שוב לשלם את מלוא הסכום אלא רק 2,000 ₪, בשל טיעוניה שפורטו לעיל. על כל פנים הוצאת סכום זה מחברת הביטוח של הנתבע משמעותה שעליו מוטל לשלם את רוב הסכום כדמי השתתפות עצמית וכן יפסיד את הפרמיה שיש לו כאשר הוא נמנע מלהפעיל את הביטוח שלו.

דין

שני הצדדים נקלעו לתומם למצב בעייתי הנובע מהתנהלות אינטרסנטית של חברות הביטוח שלהם. כאשר האחת נותנת שומת נזק גבוהה לטובת מוסך הבית שלה, והאחרת מכחישה במצח נחושה את הנזק המוכח שגרם המבוטח שלה ואשר הוא מודה בו בפה מלא. מצב זה של התנהלות אינטרסנטית כוחנית מצד חברות הביטוח אשר מתחמקות בכל דרך ממילוי חובתן לפיצוי במקרה של תאונה, בא לידי בטוי בפניות חוזרות לבג"ץ על ידי איגוד השמאים והמועצה הישראלית לצרכנות כנגד חברות הביטוח המשתמשות בתשלום פיצוי גם אם הצד הנפגע הוכיח את זכאותו לפיצוי מעל לכל ספק, כאשר במקביל מפעילות חברות הביטוח מכבש לחצים כנגד מוסכים ושמאים כדי שיפעלו רק לפי האינטרסים של חברת הביטוח אחרת לא יפנו אליהם לקוחות ויפסיקו לעבוד איתם.
על כל פנים המצב שנוצר הוא שהניזק שילם למוסך סכום שנראה גבוה מהעלות הראלית של התיקון, ובמקביל זה הסכום שהוא תובע מהמזיק ואשר חברת הביטוח שלו מסרבת לשלם. הנושאים שיש לברר הם :

- א. כאשר חברת הביטוח של המזיק מסרבת לשלם את הנזק האם החיוב חוזר למזיק?
- ב. הדלת שהוחלפה היתה פגומה כבר לפני התאונה. האם זו סיבה לגרוע מהתשלום עבור התיקון שנעשה בפועל ?
- ג. אם תחשיב תשלום התיקון צריך להיות לפי מוסך זול או לפי מה ששולם בפועל ?

כאשר חברת הביטוח של המזיק מסרבת לשלם את הנזק האם החיוב חוזר למזיק?

בענין נכס שהיה מבוטח, והניזק מפוצה על ידי חברת הביטוח אם יכול הניזק לדרוש פצוי גם מהמזיק או שמא יכול המזיק להפטר בטענה שלא חיסר במאומה את הניזק. דן בכך ה"אור שמח" (שכירות ז, א) לגבי מי ששכר בית מחבירו וקיבל עליו השוכר אחריות שריפה, ובמקביל ביטח המשכיר את הבית בחברת ביטוח. לאחר מכן נשרף הבית, וקבע האו"ש כי חיוב השוכר בעינו עומד אף שהבית מבוטח בחברת ביטוח.

כן פסק גם המהרש"ם בתשובה [ד, ז] שגם כאשר הניזק מבוטח בחברת ביטוח אין הדבר פוטר את המזיק מתשלומי הנזק, ומה ענינו בזה שיש לניזק זכות ביטוח כתוצאה ממה שהשקיע בתשלום ביטוח. כי לא יעלה על הדעת שמזכות הבאה לניזק ממקום אחר יפטר המזיק, בפרט שהניזק שילם במיטב כספו על זכות הביטוח.

משמעות פסיקה זו היא שענין הביטוח אינו נוגע למזיק אלא הוא דבר שבין המבוטח לחברת הביטוח שלו [פתחי חושן פקדון ח, יח] כי הביטוח הוא כמו כל עסק מסחרי שנעשה בין בעה"ב לבין חברת הביטוח אלא שהריוח נתלה באפשרות של נזק. לכן גם בנידון דידן בין אם חברת הביטוח של הניזק או המזיק מפצה את הניזק או לא, הרי חובתו של המזיק נשארת בעינה ועליו לפצות את הניזק. [נזיקין-הרב אברהם שיינפלד סדרת חוק לישראל 332-333]

תחשיב תיקון הדלת שהיתה פגומה לפני הנזק

השו"ע פסק [ח"מ שפז, א] כי על המזיק לפצות את הניזק רק אם נגרם פחת בערכו של החפץ, וביאר שם הש"ך [סק"א] כי כל זה רק אם אין אפשרות לתקן את הכלי אבל אם אפשר לתקנו מחויב המזיק לתקנו כי בדבר העומד לתיקון אין עושים שומא לפי שומת פחת אלא לפי התיקון. [וכ"כ נתיה"מ ח"מ ש"מ סק"ג וכן בדברי משפט ש"י"ב סק"א]

בענין זה כתב החזו"א [ב"ק סימן ו' סק"ג] לגבי מי שהשחית כותל בית חבירו, שגם אם תעשה שומא והערכה לגבי דמי הפחת ויתברר שלא נפחת שווי הבית מחמת הנזק, בכל זאת ישלם המזיק את דמי התיקון כיון שבית עומד לתקן את בדקיו.

גם בח"מ סימן צ"ח [סק"ח] קבע הש"ך כי עיקר חובת המזיק היא בתיקון ההיזק, אם כי משמע מדבריו שאין המזיק חייב לטפל בתיקון בפועל אלא שיכול במקום זה לשלם לניזק את הוצאות התיקון.

לאור מקורות אלה עולה כי גם בנידון דידן מוטלת על המזיק חובה לתיקון הרכב ולהחזרתו לשימוש, ואין מקום לחקור ולדרוש כמה היתה שווה הדלת לפני התאונה וכמה שריטות ופגמים היו בה, כי מכל מקום עד התאונה מילאה הדלת את תפקידה בצורה סבירה, ואם כדי להחזירה לשימוש יש להחליפה בדלת חדשה הרי חובת המזיק לשלם זאת.

כעין זה נפסק בשו"ת "רב פעלים" [אהע"ז ב, טו] שכל שההיזק מבורר, הרי הניזק נחשב למוחזק, והמזיק הוא זה שצריך להביא ראיה לטענותיו. כן נפסק בשו"ע [ח"מ שו, ז] כי טבח שעבד בחינם וגרם נזק, פטור אם מוכח שהוא אומן אך אם מערערים על עובדת היותו אומן, הרי כל עוד שלא הוכיח שהוא אכן אומן הרי זה ספק בעוד שההיזק הוא ודאי ולכן כל עוד לא הוכח אחרת הוא חייב לשלם את מה שהזיק. [וע"ע משפט שלמה להרב שלמה זעפרני ח"ג סי' קפג].

גם בנידון דידן חובת המזיק לתקן את הרכב ולהחזירו לשימוש היא ודאית, ואם במציאות שנוצרה היה צריך להחליף את הדלת הרי מחובתו של המזיק לשלם זאת. אמנם בית הדין

התחשב בעובדה שכעת יש לניזק דלת טובה יותר עם גומיות ומיסבים חדשים יותר מאשר לפני התאונה ולכן על פי שיערוך שעשה בית הדין הופחת מעט חיוב התשלום שהמזיק צריך לשלם עבור הדלת שהוחלפה.

אם תחשיב התיקון יעשה לפי מוסך זול או לפי מה ששולם בפועל ?

מזיק הפוגע ברכב חבירו חייב לתקן את הרכב ולהחזירו למצב שלפני הפגיעה, וחייב הפוגע לשלם לניזק את המחיר ששולם במוסך שבו תוקן הרכב בפועל, ואין צורך להשוות מחירים ולפצות את הניזק דווקא לפי תעריף המוסך הזול יותר. [שו"ת משפטי אליהו ח"א ס' ס"ט] ודומה לזה בגמרא [ב"מ יט.]. בענין המזיק את חבירו וקצץ לו דקל פרסי שמשלם לו לפי דקל זה ואין עושים שומא לפי דקלים אחרים. זאת מכיון שפירותיו חשובים ונמכרים בנפרד ומחירים מלא ולכן משלם לפי דקל זה.

כן העלה בשו"ת משפטיך ליעקב [ד, כ] שאם יש חשש שהתיקון במוסך אחר לא יהיה באותה רמה מקצועית, והלקויים עלולים להתגלות מאוחר יותר ואז יקשה להוכיח תביעה נוספת, לכן אין לדרוש מבעל הרכב שיתקן אותו במוסך אחר זול יותר שאולי יעשה תיקון פחות טוב, כי לכתחילה אסור לגרום נזק אפילו על ידי גרמא.

בנוסף לכך הרי במקרה שלנו הרי כל תהליך תיקון הנזק נעשה בתיאום עם המזיק ובהסכמתו ולכן אין המזיק יכול כעת לטעון שחישוב התיקון יעשה לפי עלות התיקון במוסך זול יותר.

הכרעת הדין

1. לאור כל האמור, מכריע בזאת בית הדין כדלקמן :
 - א. הנתבע חייב לפצות את התובע על הנזק שגרם.
 - ב. עלות הנזק הכולל שנגרם לתובע מתבטאת בסכום שהוציא, ואפילו אם הייתה אפשרות לבצע את התיקון בסכום נמוך יותר, הרי שהמסלול שבו נקט התובע למעשה היה בעצת הנתבע (בתום לב של שני הצדדים).
 - ג. מכיוון שמדובר בדלת משומשת שנפגעה, יש להפחית מעלות הרכב החלופית סך של 300 ₪ כייצוג של הפחת אל מול שוויה של דלת חדשה. הסכום הכולל שהוציא התובע הוא 4,447 ₪, וממנו יש להפחית סכום של 300 ₪ פחת, כאמור.
 - ד. לפיכך, על הנתבע לשלם לתובע סך של 4,147 ₪ תוך ארבעה עשר יום מיום מתן פסק דין זה.

ובאנו על החתום במתא איתמר:

הרב רועי הכהן זק

הרב נתן חי

הרב עמיחי כנרתי

דיין

אב"ד

דיין